



**You have downloaded a document from  
RE-BUŚ  
repository of the University of Silesia in Katowice**

**Title:** Oficjalna nazwa jednego z trzech urzędowych języków w Bośni i Hercegowinie – konflikt nazwotwórczy

**Author:** Robert Bońkowski

**Citation style:** Bońkowski Robert. (2010). Oficjalna nazwa jednego z trzech urzędowych języków w Bośni i Hercegowinie – konflikt nazwotwórczy. W: J. Stawnicka (red.), "Komunikacja w sytuacjach kryzysowych. [T. 1]" (S. 166-175). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego; Oficyna Wydawnicza WW.



Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).



UNIWERSYTET ŚLĄSKI  
W KATOWICACH



Biblioteka  
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki  
i Szkolnictwa Wyższego

**Robert Bońkowski**  
Uniwersytet Śląski

## **Oficjalna nazwa jednego z trzech urzędowych języków w Bośni i Hercegowinie – konflikt nazwotwórczy**

W niniejszym artykule omówiono współczesną sytuację językową w Bośni i Hercegowinie – państwie, w którym niełatwo współżyją trzy narody konstytucyjne – Muzułmanie, bośniaccy Chorwaci oraz bośniaccy Serbowie. Każdy z nich posługuje się innym językiem: Serbowie – serbskim, Chorwaci – chorwackim, natomiast Muzułmanie zaczęli nazywać język, jaki kodyfikują, nie nazwą swojego narodu (Boszniacy), a historyczną nazwą (bosanski), odnoszącą się do całości terytorium Bośni i obejmującej swym znaczeniem wszystkich jej mieszkańców. Rodzi to konflikt z populacją niemuzułmańską, stwarzając sytuacje kryzysowe.

**Słowa kluczowe:** sławistyka, język bośniacki, problem nazwotwórczy

Bośnia i Hercegowina, jako ostatnia z republik byłej Jugosławii<sup>1</sup>, ogłosiła niepodległość w marcu 1992 roku. Niepodległość ta została uznana przez Stany Zjednoczone w kwietniu, a przez Narody Zjed-

---

<sup>1</sup> Oprócz Czarnogóry, która niepodległość ogłosiła w 2006 roku.

noczone w maju 1992 roku. Wojna z udziałem wszystkich narodowości rozpoczęła się wraz z oblężeniem Sarajewa w kwietniu 1992 roku. Porozumienie z Dayton z 1995 roku i ratyfikowane miesiąc później w Paryżu, zakończyło konflikt – *de facto* jednak układ podzielił Bośnię tak w sferze politycznej, jak i w sferze językowej.

Dzisiejsze państwo dzieli się na dwie jednostki administracyjne / federacyjne – *entiteti*: Federację Bośni i Hercegowiny (Federacija Bosne i Hercegovine) – 26,17 tys. km<sup>2</sup> (51% powierzchni państwa) i 2 mln 328 tys. mieszkańców (w 2005 roku) z ośrodkiem administracyjnym w Sarajewie oraz Republikę Serbską (Република Српска – Republika Srpska) – 24,8 tys. km<sup>2</sup> (49% powierzchni państwa) i 1 mln 411 tys. mieszkańców (w 2005 roku) z ośrodkiem administracyjnym we Wschodnim Sarajewie (Источно Сарајево – Istočno Sarajevo)<sup>2</sup>. Bośnia i Hercegowina jest państwem multietnicznym, z wyszczególnionymi konstytucyjnie trzema narodami – Muzułmanów bośniackich, serbskim i chorwackim. Na ogólną liczbę 4 mln obywateli Bośni i Hercegowiny składają się: najliczniejsi, stanowiący obecnie 44% mieszkańców, Muzułmanie. Prawosławni Serbowie, zamieszkujący przede wszystkim Republikę Serbską, stanowią odsetek 33% obywateli, a tworzący wraz z Muzułmanami federację bośniacko-muzułmańską katoliccy Chorwaci – 17%.

W czasach Jugosławii w oficjalnym użyciu w Bośni<sup>3</sup> był język serbsko-chorwacki. Rozpad federacji wymusił odwrót od ponadnarodowego języka i powrót do języków narodowych w Chorwacji oraz w Serbii<sup>4</sup>. Z uwagi jednak na strukturę narodową w Bośni i Hercegowinie oraz oparcie się bośniackich Serbów na języku serbskim oraz bośniackich Chorwatów na języku chorwackim, sytuacja językowa w tym państwie jest niezmiernie skomplikowana. Bośniaccy muzułmanie są niejako skazani na kodyfikację języka w Bośni samotnie.

Tuż po proklamowaniu niepodległego państwa bośniackiego, jeszcze w tekście Konstytucji Bośni i Hercegowiny z marca 1993 roku widniał zapis o języku urzędowym serbsko-chorwackim: *U Republi-*

<sup>2</sup> *De facto* większą rolę administracyjną odgrywa jednak Banja Luka.

<sup>3</sup> Podobnie jak i w Chorwacji, Czarnogórze oraz Serbii.

<sup>4</sup> Obecnie także jesteśmy świadkami kodyfikacji języka czarnogórskiego.

*ci Bosni i Hercegovini u službenoj upotrebi je srpskohrvatski odnosno hrvatskosrpski jezik ijekavskog izgovora. Zmiany prawne, utwierdzające nazwę języka bośniackiego, nastąpiły już we wrześniu tego samego roku, wraz z wydaną uchwałą, w której obok języka chorwackiego i serbskiego potwierdzano również język bośniacki:*

*U Republici Bosni i Hercegovini u službenoj upotrebi je standardni književni jezik ijekavskog izgovora njenih konstitutivnih naroda koji se imenuje jednim od tri naziva: bosanski, srpski, hrvatski. (Izetbegović, 1993: 247).*

Znaczący wpływ na kształtowanie tożsamości bośniackich Muzułmanów miało nadanie przez Kongres Intelktualistów Bośniako-Muzułmańskich (Kongres bosansko-muslimanskih intelektualaca – KBMI) swojej grupie etnicznej nazwy *Bošnjaci*. Dnia 22 grudnia 1992 roku, podczas odbywającego się w Sarajewie kongresu, jeszcze w trakcie działań wojennych na terenie Bośni i Hercegowiny, wydano deklarację dotyczącą historycznych związków ludności muzułmańskiej z Bośnią i jej tradycją państwowo-prawną. Dokument pod nazwą *Deklaracija bošnjačkog sabora* został przyjęty przez Bošnjački sabor 27 września 1993 roku. Dla Bośniaków *Deklaracija* historycznie ważnym dokumentem państwowym.

Od momentu uchwalenia *Deklaracji* zarówno władze bośniackie, jak i działacze KBMI prowadzili szeroką akcję propagującą nową narodową nazwę Muzułmanów bośniackich oraz języka bośniackiego. W 1994 roku Ministerstwo Oświaty, Nauki, Kultury i Sportu Bośni i Hercegowiny przygotowało dokument *Izvodi iz nastavnih planova programa osnovnih škola, gimnazija i srednjih stručnih škola*, w których stwierdzano:

*[...] cilj je nastave bosanskog jezika i književnosti da učini usvoje elemente pismenosti i osnovne strukturne i izražajne vrijednosti književnog jezika kao specifičnog informativnog i komunikativnog sredstva, te da učenike upozna sa značajnim književnoumjetničkim djelima nastalim na našem jeziku i sa najznačajnijim djelima svjetske književnosti*<sup>5</sup>.

---

<sup>5</sup> Tekst ten dotyczył celowości wprowadzania języka bośniackiego do szkół (Šipka, 2001, 249).

Z kolei z inicjatywy KBMI w latach 1993–1995 w Sarajewie opublikowano gramatykę języka bośniackiego dla szkół średnich (Vajzović, 1994) oraz Aliji Isakovicia *Rječnik karakteristične leksike u bosansko-me jeziku* (Isaković, 1993) i *Rječnik bosanskoga jezika (karakteristička leksika)* (Isaković, 1995).

Istotną rolę w popularyzacji języka bośniackiego odegrała również Wspólnota Islamska w Bośni i Hercegowinie (Islamska Zajednica u Bosni i Hercegovini), otwierając w 1995 roku w tym państwie pierwsze gimnazjum bośniackie, w którym głównym przedmiotem nauczania stał się język bośniacki.

Pomimo tych działań, po wojnie zakończonej w 1995 roku język bośniacki znajdował się w bardzo niekorzystnej sytuacji. Istotnym problemem okazała się zmieniona struktura etniczna państwa. Działania wojenne spowodowały, iż miejsce swojego zamieszkania zmieniło około 80% mieszkańców tego kraju. Inną sporną kwestią do rozwiązania przez muzułmańskich językoznawców była nazwa języka. Część z nich uważała bowiem, iż język – obejmujący wszystkich mieszkańców Bośni i Hercegowiny – jako taki powinien być określany jako „bosanski jezik” (język bośniacki). Inni zaś twierdzili, że nazwa języka musi posiadać charakter *stricte* narodowy, odnoszący się wyłącznie do Boszniaków, tj. powinien być nazywany „językiem boszniackim” (bošnjacki jezik). Nieunormowanie tego zagadnienia doprowadziło do zamieszania w środkach masowego przekazu oraz w administracji publicznej, np. w *županiach*, w których zdecydowaną większość stanowiła ludność chorwacka (Posavska, Zapadnohercegovačka i Herceg-Bosanska), w aktach prawnych język bośniacki nazywano boszniackim, uważając go za sekundarny w stosunku do chorwackiego<sup>6</sup>. Ostatecznie muzułmańscy językoznawcy zdecydowali się na nazwę „język bośniacki”. Dževad Jahić dowodził, że:

*naziv bošnjacki jezik se, istina, povremeno javljao među Bošnjacima, više kao knjiški naziv, ali nije bio „dorastao” da bude konkurencija a kamoli da potisne iz upotreba znatno starije i frekventnije ime bosanski jezik. Stoga bošnjacki jezik nije niti može biti sinoniman bosanskom. Tim prije što su*

<sup>6</sup> Por. M. Šipka: *Standardni jezik i nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini (1850–2000). Dokumenti*. Sarajevo 2001, 44.

*se Bošnjaci zvanično i nedvosmisleno izjasnili o tome na Bošnjačkom saboru ratne 1993. godine* (Hebib-Valjevac, 1998: 15; Jahić, 2001: 74–75).

Po proklamowaniu języka bośniackiego, jako jednego z trzech języków urzędowych w Bośni i Hercegowinie, uwidocznił się w tym państwie (ale też i w językoznawstwie w ogóle) konflikt zasadniczo związany z koncepcją języka bośniackiego, jego funkcjonowania, a przede wszystkim samej nazwy języka w Bośni i Hercegowinie oraz stosunku do bośniackiej tradycji literackiej. Obecna nazwa – język bośniacki (bosanski jezik) – zaakceptowana została przez muzułmańskich obywateli Bośni i Hercegowiny jako urzędowa. Definicję języka bośniackiego zaproponował autor *Pravopisu bosanskoga jezika* – Senahid Halilović. Według niego językiem bośniackim jest macierzysty język Muzułmanów i innych narodów Bośni i Hercegowiny, jak i tych, którzy mieszkają poza terytorium państwa, jeśli traktują go jako swój (Halilović, 1996: 6).

Znamienne jest przy tym, iż sami bośniaccy wyznawcy Allaha nie wysuwają postulatów, aby język bośniacki stał się wyłącznie językiem ich narodu, a ich intencją jest, aby mówić i pisać językiem wspólnym z pozostałymi narodami państwa bośniackiego<sup>7</sup>.

Takiemu jednak podejściu sprzeciwiają się niemuzułmańscy intelektualiści. Uważają oni bowiem, że Muzułmanie nie mają prawa kodyfikowany przez nich język nazywać bosanski, a wyłącznie bošnjački – będący przymiotnikiem pochodzącym od nazwy narodu – Bošnjak<sup>8</sup>. Uważają oni bowiem, że forma bosanski zarezerwowana jest dla wszystkich mieszkańców Bośni i Hercegowiny. Branko To-

---

<sup>7</sup> Oczywiście pragnienie to ma szansę na urzeczywistnienie jedynie wówczas, jeśli bośniaccy Serbowie i Chorwaci będą gotowi zaakceptować wysuniętą propozycję oraz potencjalnie może być uwarunkowane kierunkiem, w którym podąży norma, a także kształtem uzusu języka bośniackiego.

<sup>8</sup> Muzułmanie uzyskali potwierdzenie pełnoprawnego, niezależnego narodu wewnątrz Jugosławii w konstytucji federalnego państwa z 1974 roku. Akt ten zwiększał niezależność republik i okręgów autonomicznych. Okręgi autonomiczne Kosowo i Wojwodina w wielu kwestiach uzyskały status podobny republikom, pozostały jednak dalej w ramach Socjalistycznej Republiki Serbii (SR Srbija). Jedną z najistotniejszych decyzji tej konstytucji było utworzenie równowagi sześciu republik i sześciu narodów, w tym również bośniackich Muzułmanów (Muslimani), którzy po rozpadzie SFRJ, od 1993 roku nazywali się Muslimi-Bošnjaci, a następnie Bošnjaci.

šović w swojej książce *Способы глагольного действия в сербском, хорватском и бошняцком языках*<sup>9</sup> (2009) przedstawia problem następująco:

Для наименования языка бошняков (славянского населения исламского вероисповедания, проживающего большей частью в Боснии и Герцеговине, меньшей в Сербии, Черногории и Хорватии) используются в настоящее время два названия – „bosanski jezik” ‘боснийский язык’ и „bošnjački jezik” ‘бошняцкий язык’. На первом настаивают боснийские мусульмане Бошњаци (бошняки), в то время как с хорватской и сербской сторон оно оспаривается и указывается на то, что более оправданным является глоттоним, образованный не по территории („Bosna” ‘Босния’ → „bosanski jezik” ‘боснийский язык’), на которой проживают не только бошняки (но и сербы и хорваты), а по национальности („Bošnjaci” ‘бошняки’ → „bošnjački jezik” ‘бошняцкий язык’). Боснийским языком или языком Боснии (языком, которым говорят все жители Боснии и Герцеговины) можно считать и язык бошняков, и язык сербов, и язык хорватов, поэтому нам кажется более целесообразным язык бошняков называть бошняцком (Tošović, 2009: 7).

Niemuzułmanie twierdzą, że uchwalona przez bośniackich wyznawców Allaha nazwa języka odnosi się do wszystkich mieszkańców państwa, również bośniackich Serbów i bośniackich Chorwatów (czyli związana jest z terytorium), choć zdają sobie sprawę, że dzisiaj zarówno jedni, jak i drudzy określają język, jakim się posługują nazwą narodową (czyli język serbski i język chorwacki), por. np. głos w tej kwestii Jagody Jurić-Kappel:

*bez obzira kako Bošnjaci nominirali (svoj) jezik, moraju pristati na to da i ostali stanovnici Bosne i Hercegovine jezik koji im se* (Jurić-Kappel, 2003: 99).

Problem szerzej tłumaczy Branislav Brborić:

<sup>9</sup> B. Tošović, *Способы глагольного действия в сербском, хорватском и бошняцком языках*, Katowice 2009. Książka została napisana w ramach projektu badawczego Uniwersytetu Śląskiego – Uniwersytetu w Graz, *Studium porównawcze nad kategorią semantyczno-słotwórczą Aktionsarten w językach słowiańskich*, sfinansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kierownikiem projektu była prof. dr hab. Jadwiga Stawnicka.

*Jezika с атрибутом 'босански' нема, нити га може бити, а не би смео улазили ни у међународне кодове ако се не преобликује у 'бошњачки језик', лишен претензије да угрожава српски и хрватски те да нарушава уставни поредак у БиХ заснован на Дејтонско-париском споразуму. Босна и Херцеговина остаје међународно призната држава, али само у конфедералистичком обзору. Босанског језика нема у реалном животу три политички, културно и духовно разлучена народа, из којег би се измичавала „претпоставка“ да тако именовани језик покрива целу БиХ, у којој су српски и хрватски језик нежељени и незвани гости (Брборић, 2001: 239).*

Jeszcze dalej w przedstawianiu racji i w wyjaśnieniu problemu idzie Milan Šipka, który w nazwie *bosanski*, oprócz kwestii lingwistycznej widzi też zagadnienie natury politycznej:

*Sami Bošnjaci, polazeći prije svega, od istorijske ukorijenjenosti toga naziva [bosanski – R.B.] (bez obzira na njegov različit semantički sadržaj u različitim vremenima i kontekstima), a djelomično, možda, računajući i s mogućnošću da će ga tako lakše prihvatiti pripadnici ostala dva naroda u BiH, te da će se broj „onih koji ga pod tom imenom osjećaju svojim” povećavati, uporno insistiraju na nazivu ‘bosanski jezik’. Na srpskoj, pa i hrvatskoj strani, međutim, taj se naziv ne prihvata: prvo iz čisto lingvističkih (tvorbeno-semantičkih) razloga, zato što se od etnonima ‘Bošnjaci’ ni na koji način ne može izvesti pridjev ‘bosanski’ i što se time unose zabune zbog poništavanja (korisne) semantičke razlike između pridjeva ‘bosanski’ – koji se odnosi na sve Bosance, tj. stanovnike Bosne i Hercegovine, dakle i Srbe, i Hrvate, i ostale (kojima taj jezik ne pripada) i ‘bošnjački’ – koji se odnosi isključivo na Bošnjake, tj. pripadnike bošnjačke nacije, ne samo u BiH nego i u Srbiji, Hrvatskoj i drugdje (čiji jezik to stvarno jeste) i, drugo, zato što je taj naziv, kako bi rekao Brozović, za ‘srpskohrvatski’, „nepovratno i nepopravljivo kompromitiran” kalajevskom politikom nasilnog stvaranja bosanske nacije (prije svega preko zajedničkog jezika pod tim imenom) za vrijeme austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine, te što neki u tom opredjeljenju samih Bošnjaka prepoznaju „njihovu težnju ka unitarnoj БиХ, у којој би владали и они и њихов језик” (Šipka, 2003: 267).*

Podobny konflikt dotyczy dziedzictwa kulturowego. Muzułmańscy badacze włączają do opisu własnego dziedzictwa całą twórczość powstałą na terenie dzisiejszej Bośni i Hercegowiny do końca XIX wieku, wraz ze średniowieczną i późniejszą literaturę chrześcijańską (Idrizbegović, 2003; Halilović, Palić, 2000).



W związku z tym np. J. Jurić-Kappel zadaje pytanie:

*[...] dakle, priznaje li se postojanje 'bosanske' književnosti kao fenomena iz (naj)starijih perioda pismenosti na domaćem jeziku? Ima li tekstova koji pripadaju bosanskercegovadžkome kulturnom prostoru a da nisu, ili nisu isključivo, nacionalno/konfesionalno obilježeni? Kako njih korektno nazivati? Ovo je umjesno upitati se ako se pozabavimo (naj)starijim spomenicima s ovog terena, koji neosporno izmiču svim nacionalnim i konfesionalnim shemama (Jurić-Kappel, 2003: 98).*

Po czym badaczka konstatuje:

*[...] koncept nadnacionalne, pokrajinske (zavičajne) bosanske, kulture, književnojezične, pripadnosti ima u Bosni i Hercegovini dugu tradiciju, dužu od „serbokroatističke”, kao i od državnog zajedništva Južnih Slaveana. On je stoljećima bio okvir i princip djelovanja bosanskih franjevaca (Jurić-Kappel, 2003: 98).*

Zagadnienie nazewnictwa języka bośniackiego oraz stosunku samych bośniackich Muzułmanów do bośniacko-hercegowińskiej tradycji literackiej jest bardzo problematyczne i posiada dziś niewątpliwie charakter natury politycznej, ponieważ – jak pisze Barbara Oczkowa –

*w etnicznym tygłu bałkańskim, z często zmieniającymi się granicami we własnych lub obcych państwach, z bezprecedensową narodowością opartą wyłącznie o kryterium wyznaniowe – chodzi o Muzułmanów – trudno w sposób jednoznaczny rozwiązać problem przynależności etnicznej, kształtującej się w tak różnych warunkach i wokół tak różnych wartości. J. Rapacka stwierdza, że „kryterium narodowe na Bałkanach w XIX w. dalekie było od jednoznaczności” [...]. W wielu przypadkach pozostało i do dziś niedostatecznie wykrystalizowane [...] (Oczkowa, 1999: 21).*

Wspomniany problem dotyka także polskojęzycznych badaczy czy publicystów opisujących zagadnienia związane z Bośnią i Hercegowiną. W języku polskim mianowicie nie istnieje, a przez to nie funkcjonuje w szerszym użyciu, rozróżnienie Bosanac ‘mieszkaniec Bośni’ – bez wskazania narodowościowego i Bošnjak ‘Muzułmanin bośniacki’ – zarówno jeden, jak i drugi termin tłumaczony jest na nasz język jako Bośniak. Analogicznie przekładane są pochodzące od nich przymiotniki bosanski i bošnjački, które w szerszym odbiorze polskim funk-

cjonują jako bośniacki. Co prawda istnieje wąskie grono specjalistów, które posługuje się spolonizowanymi, nieznanymi ogółowi, formami Bosznia i boszniacki. Jednak z punktu widzenia fonetyki polskiej takie mianownictwo związane najliczniejszą grupą narodową Bośni i Hercegowiny wydaje się niezbyt fortunne – nawet, jeśli zaproponowane przez fachowców formy przyjęłyby się, szybko mogły one ulec przekształceniu – spółgłoska szczelinowa zadziąsłowa „š” pod wpływem podniebiennej spółgłoski „ń” prędzej czy później ulegnie zmiękczeniu do szczelinowej dziąsłowo-podniebiennej „ś” (upodobnienie wsteczne). Formami końcowymi i tak w polszczyźnie w tym wypadku najprawdopodobniej zostałyby konstrukcje ‘Bośniak’ i ‘bośniacki’.

## Bibliografia

- Halilović S., 1996: *Pravopis bosanskoga jezika*. Sarajevo.
- Hebib-Valjevac N., 1998: *Simpozij o bosanskom jeziku. Ekstralingvistički faktori u jeziku*. „Behar”. Časopis za kulturu i društvena pitanja, broj 38. Zagreb.
- Idrizbegović A., 2003: *Bosanski jezik i Bošnjaci. Kulturnohistorijski okviri*. Sarajevo.
- Isaković A., 1993: *Rječnik karakteristične leksike u bosanskom jeziku*. Sarajevo.
- Isaković A., 1995: *Rječnik bosanskoga jezika (karakteristična leksika)*. Sarajevo.
- Izetbegović A., 1993: *Uredba sa zakonskom snagom o nazivu jezika u službenoj upotrebi u republici Bosni i Hercegovini za vrijeme ratnog stanja*, Sarajevo 1. septembar/rujan 1993. In: M. Šipka: *Standardni jezik i nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini (1850–2000). Dokumenti*. Sarajevo 2001.
- Jahić Dž. 2001: *Bosanski jezik u 100 pitanja i 100 odgovora*. Sarajevo.
- Jahić Dž., Halilović S., Palić I., 2000: *Gramatika bosanskog jezika*. Zenica.
- Jurić-Kappel J., 2003: *Bosanski ili bošnjački*. In: *Bosanski – hrvatski – srpski. Aktuelna pitanja jezika Bošnjaka, Hrvata, Srba i Crnogoraca*, ur. G. Neveklowsky. Wien.
- Oczkova B., 1999: *Zagadnienia sporne w językoznawstwie chorwackim i serbskim po rozpadzie języka serbsko chorwackiego*. W: *Przemiany w świadomości i kulturze duchowej narodów Jugosławii po 1991 roku*. Red. E. Szczesniak-Kajzar. Kraków. Wyd. internetowe: <http://postjugo.filg.uj.edu.pl/sporne.pdf>.

- Šipka M., 2003: *Jezik Bošnjaka, Hrvata i Crnogoraca*. In: *Bosanski – hrvatski – srpski. Aktuelna pitanja jezika Bošnjaka, Hrvata, Srba i Crnogoraca*, ur. G. Neweklowsky. Wien.
- Tošović B., 2009: *Способы глагольного действия в сербском, хорватском и бошняцком языках*. Katowice.
- Vajzović H., 1994: *Gramatika bosanskoga jezika za srednje škole*. Sarajevo.
- Брборић Б., 2001: *С језика на језик, Социолингвистички огледи II*. Београд–Нови.

Dr **Robert Bońkowski** – adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego. Autor dwóch monografii i około 30 artykułów naukowych opublikowanych w Polsce i w krajach bałkańskich, w tym monografii dotyczącej współczesnej sytuacji językowej, religijnej i ustrojowej Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czarnogóry i Serbii. Prowadzi zajęcia językoznawcze i kulturoznawcze na serbistyce i kroatystyce.